

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПНУ**

**Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Національний університет
«Львівська політехніка»**

**Інститут права, психології та інноваційної освіти,
кафедра педагогіки та інноваційної освіти**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРИ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

3 листопада 2023 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі: збірник тез доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 3 листопада 2023 р., Мукачево / Ред.кол.: Фенцик О.М. (гол.ред.) та ін. – Мукачево : МДУ, 2023. – 306 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол №9 від «23» листопада 2023 р.)**

Рецензенти:

Бондар Т.І. – д. пед. наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фізеші О.Й. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

У збірнику вміщено тези доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Атрощенко Т.О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

Бобирева О.С. – доктор філософії з педагогічних наук, асистент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет

Добош Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенцик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

<i>Марія Черепаня</i> ДІЯЛЬНІСТЬ ДИТЯЧИХ ПОСЕЛЕНЬ У ЗАКАРПАТТІ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.	270
<i>Ганна Шена</i> ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ОСВІТИ КРАЇН СКАНДИНАВІЇ	274
<i>Сабіна Шкріба</i> РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ І. ЮЩУКА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ ХХ – ХХІ СТОЛІТТЯ	279
РОЗДІЛ 10 ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ: ТЕОРІЯ, МЕТОДИКА, ПРАКТИКА	
<i>Володимир Александрович</i> ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК НАУКОВА ДЕФІНІЦІЯ ТА ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ: ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО СУТНОСТІ	284
<i>Тетяна Атрощенко</i> ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ ВЧИТЕЛЯ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ СЬОГОДЕННЯ	288
<i>Ярослав Гарбич</i> ТЕОРЕТИЧНА, МЕТОДИЧНА ТА ПРАКТИЧНА ЦІННІСТЬ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ	291
<i>Андрея Йокоб</i> РОЛЬ ОБРАЗНО-ДІЄВИХ ТА ЕМПАТІЙНИХ МЕТОДІВ І ПРИЙОМІВ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	296
<i>Жанна Кислюк</i> ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ	301

за свій особистий внесок у суспільні перетворення, які відбуваються в нашій країні.

Список використаних джерел

1. Військова педагогіка у професійній діяльності офіцера і сержанта: навчальний посібник. Книга 1. «Загальні основи педагогіки та військова дидактика» / [О.В. Бойко, Л.В. Коберський, В.М. Кожевніков, А.М. Романишин, С.В. Скрипник]. Львів : АСВ. 2012. 454 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання / За заг. ред. проф. І.Д. Звереві. Київ, Сімферополь: Універсум. 2013. 536 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / головний ред. В.Г. Кремінь. К. : Юрінком Інтер. 2008. 1040 с.
4. Короткий тлумачний словник української мови. К: Рад. школа. 1978. 720 с.
5. Новий тлумачний словник української мови: у чотирьох томах / [укл. В. Яременко, О. Сліпушко та ін.]. К.: Аконт. Т. 1. 1999. 910 с.

Тетяна Атрощенко,

доктор педагогічних наук, професор
 професор кафедри педагогіки дошкільної,
 початкової освіти та освітнього менеджменту
 Мукачівський державний університет

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ ВЧИТЕЛЯ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ СЬОГОДЕННЯ

Основними компонентами професійної діяльності педагога традиційно вважають професійні знання та вміння, дидактичні, комунікативні, організаторські, дослідницькі та творчі здібності. Серед перерахованих елементів педагогічної діяльності одним із найбільш значущих, на наш погляд, є творчий, адже суспільству сьогодні потрібен фахівець, який має не тільки функціональну готовність до професійної діяльності, а й розвивається як творча особистість, якій притаманні яскраво виражені цільові установки. Креативна особистість, якою сьогодні хоче бачити вчителя сучасне суспільство, – схильна до творчої діяльності, зацікавлена у створенні чогось нового і здатна творити. Відповідно, творчість сучасного вчителя – це не повторення досвіду попередників, а оригінальний, своєрідний, затребуваний продукт діяльності.

Творчий вчитель, як вважає С. Сисоєва, – це творча особистість з високим ступенем розвиненості мотивів, характерологічних особливостей і творчих умінь, що сприяють успішній творчій педагогічній діяльності, і яка, внаслідок

спеціальної професійної підготовки та постійного самовдосконалення набуває знань, умінь і навичок педагогічної праці, оволодіває уміннями формування творчої особистості учня у освітньому процесі. Відповідно, творчу педагогічну діяльність учителя авторка визначає як педагогічну діяльність, якій притаманні властивості творчого процесу [2, с. 97]. Вагомими для нас є виокремлені С. Сисоєвою критерії творчої педагогічної діяльності вчителя, які за своєю сутністю є індивідуально, творчими і характеризують творчу педагогічну діяльність вчителя як творчий процес, а саме: розробка принципово нових підходів до навчання, виховання і розвитку учнів; раціоналізація та модернізація змісту, форм, методів та засобів освітнього процесу у світлі реформування освіти, зокрема з метою розвитку творчих можливостей учнів, їх талантів та обдарованості; комплексне і варіантне використання в професійній діяльності всієї сукупності теоретичних знань і практичних навичок; бачення нової проблеми у зовнішній знайомій ситуації, знаходження варіантних шляхів її вирішення; застосування науково-доказового вибору дій у конкретній педагогічній ситуації; проведення систематичного самоаналізу професійної діяльності, науково-дослідницької роботи з творчого узагальнення власного досвіду та досвіду своїх колег; володіння формами і методами управління творчою навчальною діяльністю учнів з метою розвитку їх творчих можливостей; реалізація на практиці принципів педагогіки співробітництва; прояв гнучкості при виборі оптимального управлінського рішення у нестандартних (особливо конфліктних) ситуаціях; оригінальне конструювання освітнього процесу [2, с.100].

Творчість у практичній діяльності сучасного вчителя надзвичайно різноманітна. Вона проявляється у різних аспектах освітнього процесу, проте основна її мета – зробити предмет, що викладається вчителем, цікавим та доступним для здобувачів.

Так, педагогічна творчість може виявлятися у: нестандартних підходах до вирішення проблем; розробці інноваційних методів, форм, прийомів, засобів та їх оригінальному поєднанні; ефективному застосуванню наявного досвіду в нових

умовах; процесі удосконалення, раціоналізації, модернізації педагогічних завдань; умінні бачити нестандартні способи вирішення однієї й тієї ж проблеми тощо. Зрозуміло, що це взаємопов'язані прояви творчості. Отже, сутність педагогічної творчості полягає в комбінації нових та вже наявних професійних досягнень, трансформації педагогічного досвіду у щось нове та оригінальне, що раніше не використовувалось у професійній діяльності і яке забезпечить її ефективність.

Педагогічна творчість справедливо вважається показником професіоналізму вчителя. Розглядаючи сутнісні взаємозв'язки професійного і творчого аспектів розвитку вчителя, О. Хаустова наголошує, що творчість постає як сутнісна характеристика професіоналізму, умова й результат професійної діяльності вчителя. Професіоналізм і творчість, на думку науковця, перебувають у діалектичному взаємозв'язку [4]. Характеризуючи професіоналізм, Н. Гузій наголошує на важливості особистісної сутності педагога, оскільки його праця складніша за педагогічну діяльність і тому не може бути зведена лише до її продуктивності. Авторка враховує методологічний принцип єдності особистості й діяльності та розглядає професіоналізм педагогічної діяльності і професіоналізм особистості в нероздільній цілісності та виділяє їх смислоутворюючі чинники: педагогічну майстерність і творчість [1]. Т. Сущенко розглядає професіоналізм педагога у єдності з педагогічною творчістю, тобто як творчий процес, особливий вид буття, що несхожий на всі інші. Дослідниця вирізняє такі сутнісні характеристики професіоналізму, як творчість, відповідальність, удосконалення себе, саморозвиток [3].

Отже, педагогічна творчість вчителя – на часі. Творчий вчитель спроможний здійснювати освітній процес на високому професійному рівні, відповідно до вимог сьогодення. Враховуючи наукові аспекти досліджуваної проблеми педагогічну творчість вважаємо вагомим компонентом професійної діяльності вчителя, в основі якої – нестандартний підхід до розв'язання професійних завдань.

Список використаних джерел

1. Гузій Н.В. Категорія професіоналізму в теорії і практиці підготовки майбутнього педагога: автореф. дис. на здобуття доктора пед. наук: спец. 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти. К., 2007. 45 с.
2. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. К.: Міленіум, 2006. 344 с.
3. Сущенко Т.И. Педагогическое творчество – важнейший показатель профессионализма учителей и преподавателей высшей школы. Проблемы та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / за ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О.Г. РОМАНОВСЬКОГО. Харків : НТУ «ХПІ», Вип. 27(31) : в 3-х ч. 2010. Ч. 1. С. 237–245.
4. Хаустова О.В. Поняття «професійно-творчий розвиток учителя» в системі споріднених понять. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 2019. № 67, Т. 2. С.179-183.

Ярослав Гарбич

спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
 третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
 Тернопільський національний педагогічний
 університет імені Володимира Гнатюка

ТЕОРЕТИЧНА, МЕТОДИЧНА ТА ПРАКТИЧНА ЦІННІСТЬ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ

Для організації якісної професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму вагомому роль відіграють правильно підібрані методологічні підходи. Ми повністю підтримуємо позицію В. Галузинського та М. Євтуху [1] у тому, що підходи доцільно розглядати у якості тих чинників, які формують професійно успішну особистість, адже чинять комплексні і взаємопов'язані впливи на здобувачів освіти. Підхід, як доводить Т. Золотарьова – «це світоглядна категорія, що повинна охопити методи, форми, прийоми організації освітнього процесу» [2, с. 97]. Тобто підхід розуміється науковцями як ґрунтова методологічна основа, що керує загальною стратегією організації професійної підготовки. У нашому розумінні, на основі ефективного впровадження методологічних підходів в професійну підготовку дієвих підходів можна здійснити реалізацію поставлених цілей, розвинути систему ціннісних орієнтацій та суттєво вдосконалити освітній процес, відповідно до вимог освітньої парадигми у сфері туризму.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>